

YÜRÜNEBİLİRLİK ve YAYA MEKANLARI TASARIM İLKELERİ (WALKABILITY)

*Doç. Dr. Esin Özlem
AKTUĞLU AKTAN*

İNSANLARIN YÜRÜME İSTEĞİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

TEKNOLOJİ

GÜVENLİK

ÇEVRESEL FAKTÖR

İKLİM VE HAVA KOŞULU

TOPOGRAFYA

MESAFE - UZAKLIK

SERVİS – HİZMET MEKANLARI

KÜLTÜR

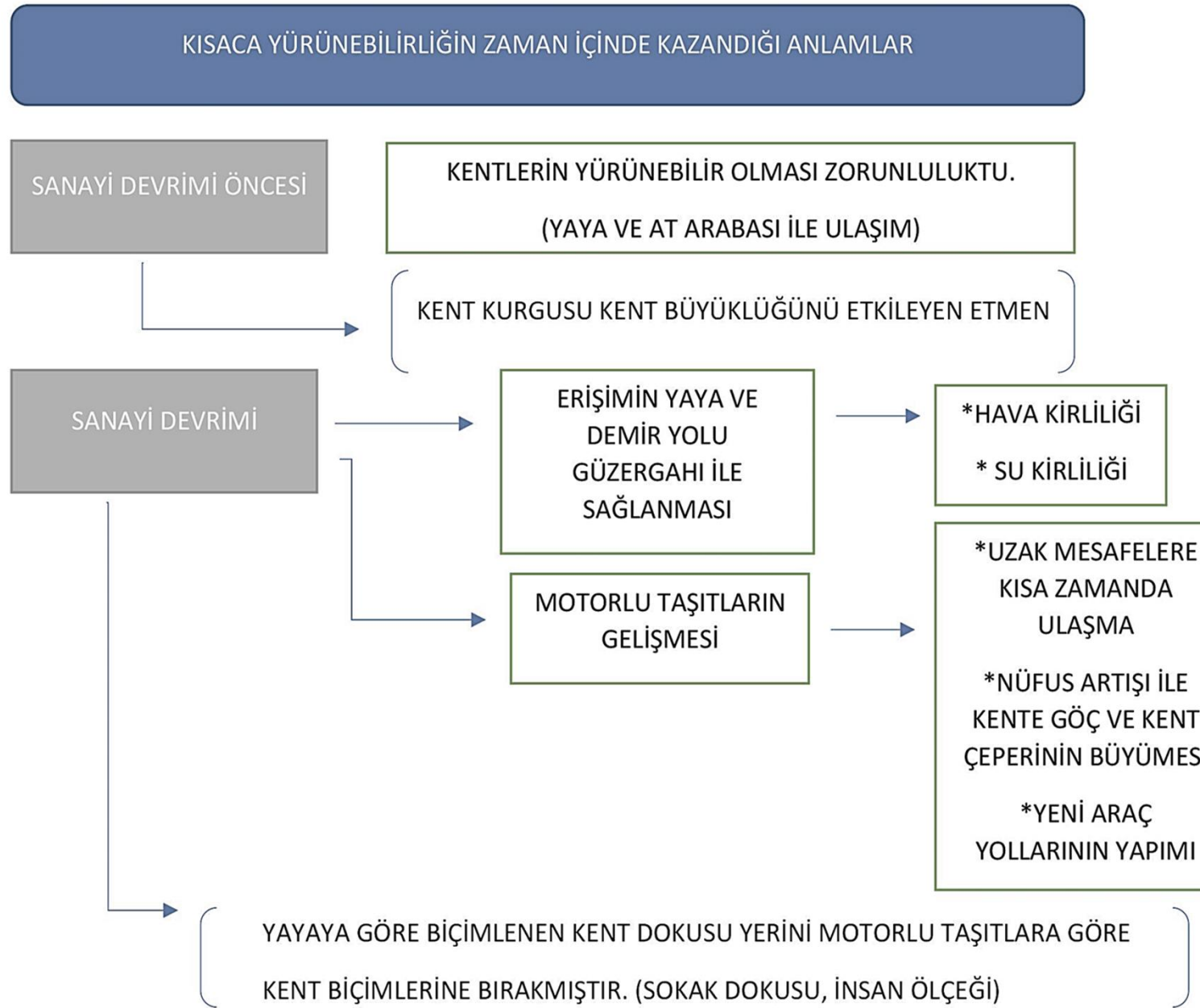
BELİRLİ ALGISAL VE FİZİKSEL KARAKTERİSTİK

KARMAŞIKLIK

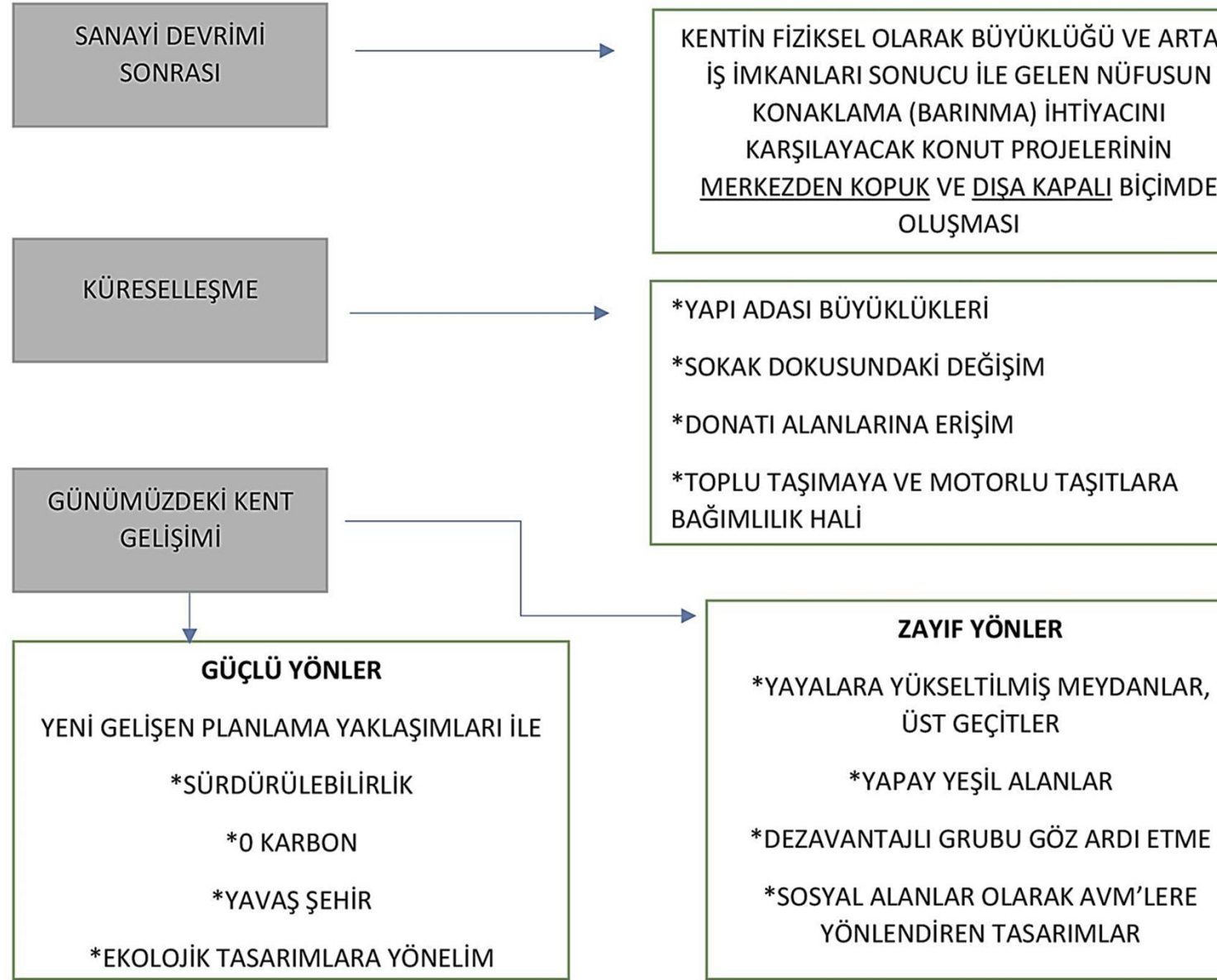
GÖZE ÇARPAN FARKLILIK

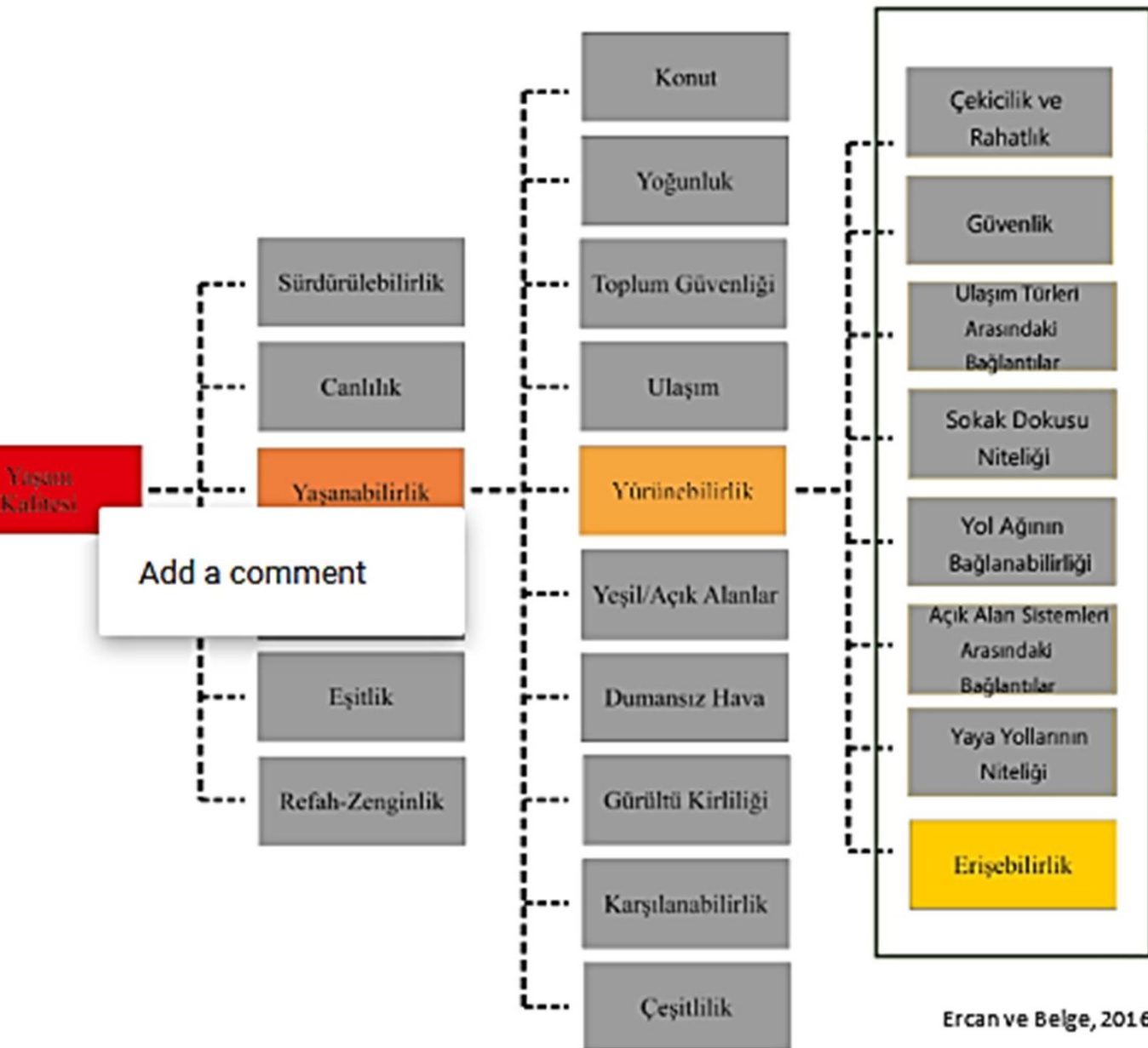
HIZIN ALGIDAKİ ETKİSİ

Geçmişten Günümüze Yürünebilirlik

Geçmişten Günümüze Sürdürülebilirlik

Yaya Erişilebilirliği

Yürünebilirlik, başlı başına bir ulaşım türüne dair bir bileşen olmakla beraber, diğer ulaşım türlerini de desteklemektedir.

Yaya Ulaşımında Erişilebilirlik;
Yaya alanlarının hizmet anlamında yeterliliği

mekansal niteliklerinin uygunluğu

‘Yürünebilirlik’ nedir?

Southworth’a göre (2005), “**yapma çevrenin, yayaları konfor ve güvenlik içinde belirli bir zaman ve eforla farklı noktalara bağlarken, görsel anlamda da ilgi çekici vistalar** sunarak, yürümeyi destekleyip teşvik eden bir yapı sunmasıdır”.

Yürünebilirlik, sürdürülebilir kentlerin temelidir.

Bisiklet gibi, yürüme, **yeşil bir ulaşım aracıdır; trafik tıkanıklığını azaltır; olumlu çevresel etkileriyle, enerji tüketiminin, hava ve gürültü kirliliğinin azalmasını sağlar.**

Toplumsal ve rekreasyonel değeri vardır. Toplumun tümüne açık olduğu için **sınıfsal ayrışma yaratmayan**, toplumsal açıdan **adil** bir ulaşım aracıdır. (Forsyth ve Southworth, 2008, 1)

Erişilebilirlik (Şenbil, 2012)

Zaman –mekan uzayında bulunan servis, faaliyet ya da aktiviteler ile etkileşimin ya da bunlara erişimin **kalitesi**dir.

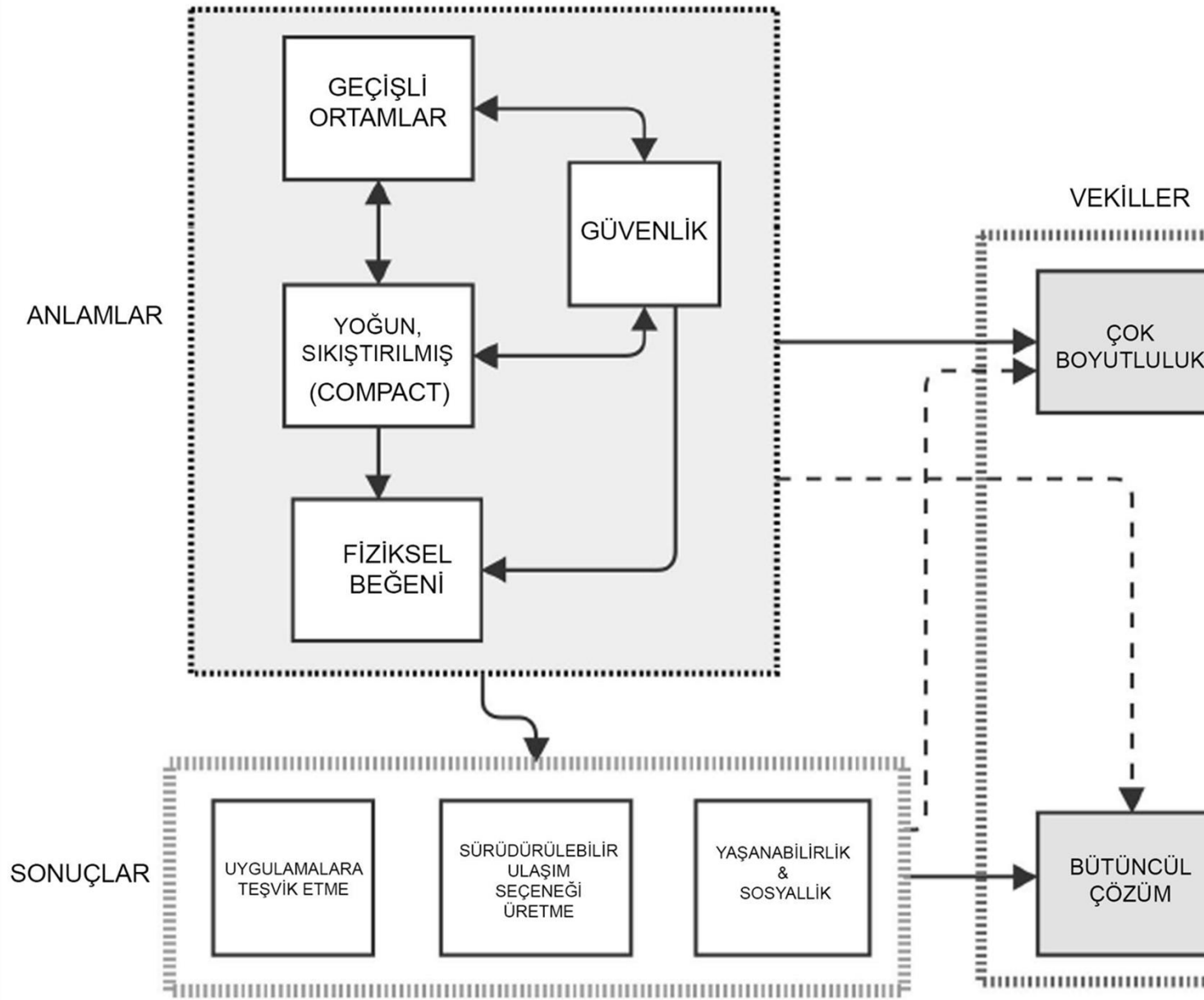
- 1. boyutu, erişilebilirliğin **ulaşım** ile olan kısmı ile ilgili (erişimin kalitesi)
- 2. boyutu, **arazi kullanım** kısmı (erişilen servis, faaliyet ya da aktivitelerin mekandaki dağılımı ve yoğunluğu) ile ilgili

Erişilebilirlik sadece ulaşım sisteminin ve hareketliliğin iyileştirilmesi ile değişebilir. Arazi kullanışla ulaşım sıkı sıkıya bağlıdır.

Zaman boyutu ve kişi boyutunu da eklersek tanımın işlevselliğini arttırırız.

- zaman boyutu, servis, faaliyet ya da aktivitelerden yararlanabilme **zaman aralıklarıyla** ilgilidir. (gündüz/gece)
- kişi boyutu, servis, faaliyet ya da aktivitelerden yararlanabilmenin **kişisel özellikleri** ile ilgilidir. (yaşlı, çocuk, kadın, erkek; otomobile erişimi olanlar ile olmayanlar; üye olunan spor kulüplerine erişim; vb)

YÜRÜNEBİLİRLİK VE
YÜRÜNEBİLİR
ANLARIN TANIMLAR
BAĞLAMINDA
RÇEVELENDİRİLMESİ
avrama ilişkin anahtar
kelimeler)

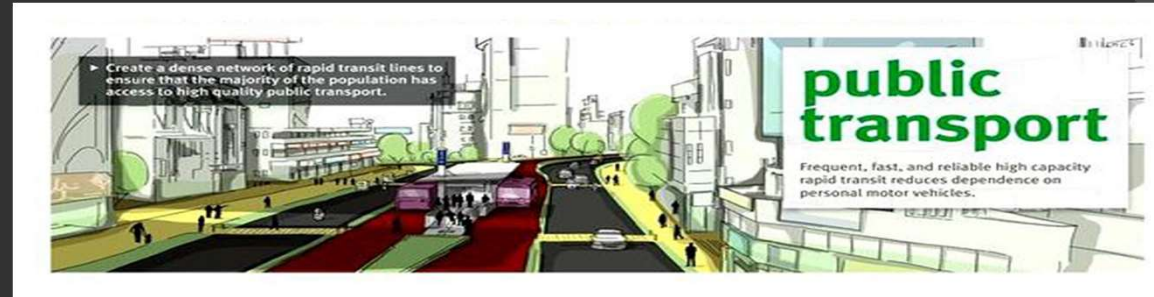
Yürünebilirliğin 5D'si

- ◆ Yoğunluk (Density)
- ◆ Toplu Taşımaya Mesafe (Distance to Transit)
- ◆ Ulaşım Bağlantısı (Destination Accessibility)
- ◆ Çeşitlilik (Diversity)
- ◆ Tasarım (Design)

(Ewing R. Ve Cervero R., 2010,3)

Yürünebilirliğin Kriterleri

- » Hem yerel hem de daha büyük kentsel yerleşimdeki yol ağının bağlantısı;
- » Diğer ulaşım araçlarıyla bağlantı: otobüs, tramvay, metro, tren vb.
- » Özellikle yerel hizmet kullanımları için karma arazi kullanım şemaları;

Ürünabilirliğin Kent Ekonomisine Katkısı

PEMBINA
institute

2014 RBC-PEMBINA
HOMEBUYERS SURVEY

81%

OF HOMEBUYERS PREFER WALKABLE, TRANSIT-FRIENDLY NEIGHBOURHOODS TO CAR-DEPENDENT LOCATIONS, EVEN IF IT MEANS TRADING A LARGE HOUSE AND YARD FOR A MODEST HOUSE, TOWNHOUSE OR CONDO.

60%

OF FAMILIES WITH THREE OR MORE CHILDREN WOULD TRADE OFF A LARGER HOUSE IN A CAR-DEPENDENT LOCATION FOR WALKABILITY, RAPID TRANSIT AND A SMALLER HOME.

ONLY 19%

OF RESPONDENTS WOULD CHOOSE A LARGE HOME AND YARD, BUT WHERE A CAR IS REQUIRED AND COMMUTING TAKES MORE THAN 30 MINUTES.

IF PRICE WERE NOT AN ISSUE, ALL AGE GROUPS WOULD PREFER TO LIVE IN A LOCATION-EFFICIENT CITY OR SUBURB, WITH **82%** OF RESPONDENTS OVER 60 AND **84%** UNDER 35 EXHIBITING THAT PREFERENCE.

60%

OF RESPONDENTS WOULD CHOOSE TO LIVE IN AN AREA WITH EASY ACCESS TO RAPID TRANSIT IN ORDER TO GIVE UP ONE CAR AND SAVE \$200,000 OVER A 25-YEAR PERIOD — EVEN IF THIS MEANS LIVING IN A SMALLER HOME.

Changes in Shopping

The Mall

The Town Center Experience

- Lifestyle retailing or "Centers"
- Shopping/Entertainment
- Enhanced pedestrian experience
- Landscaping
- Outdoor dining
- Quality Architecture

BIRD HOUK
A DIVISION OF OHM

Sustainable Suburbs: 02.03.2010

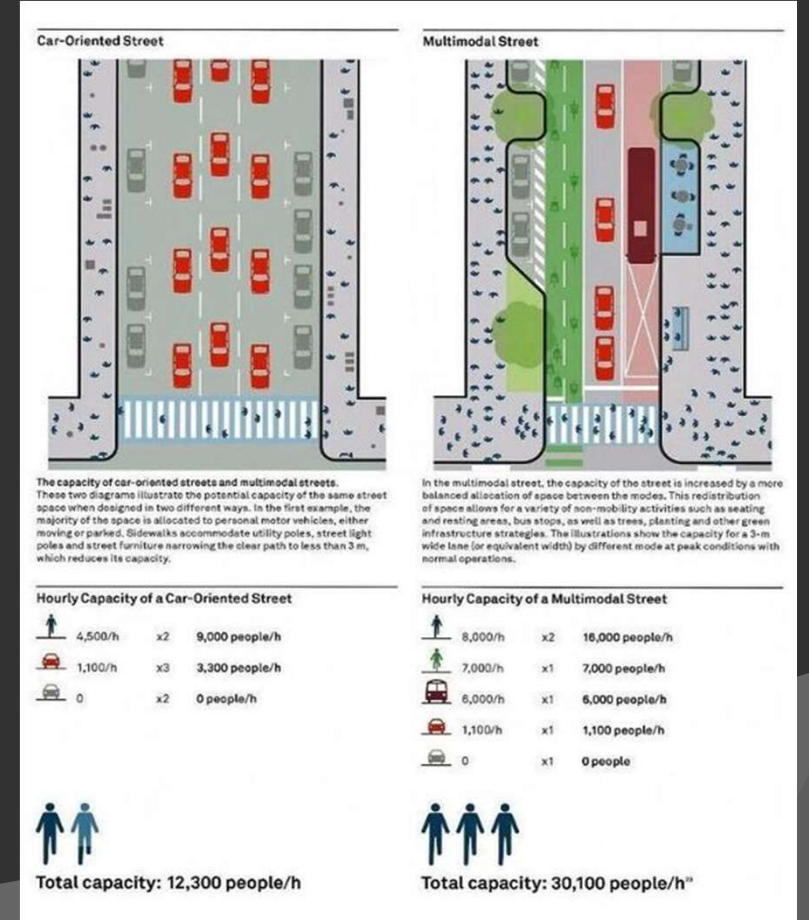
Yürünebilirliğin Ölçütleri

◆ Hem **trafikten** hem de sosyal **suçtan** kaynaklanan **güvenlik**;

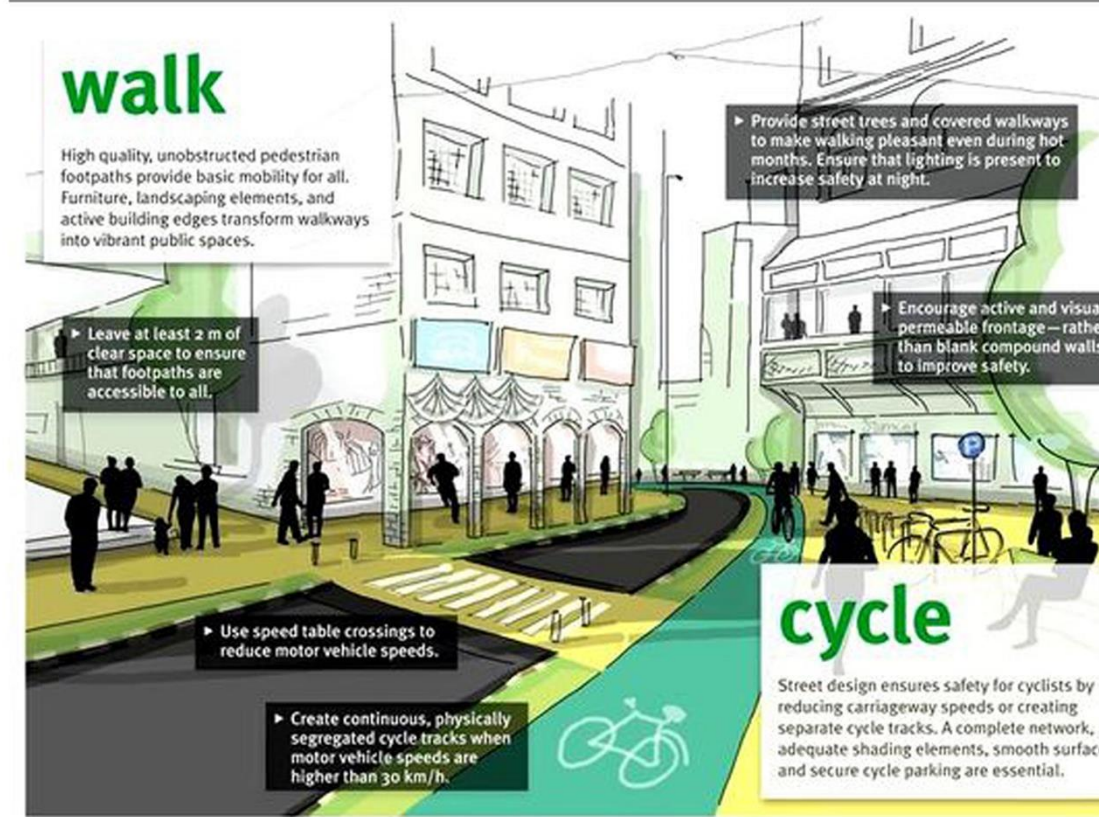
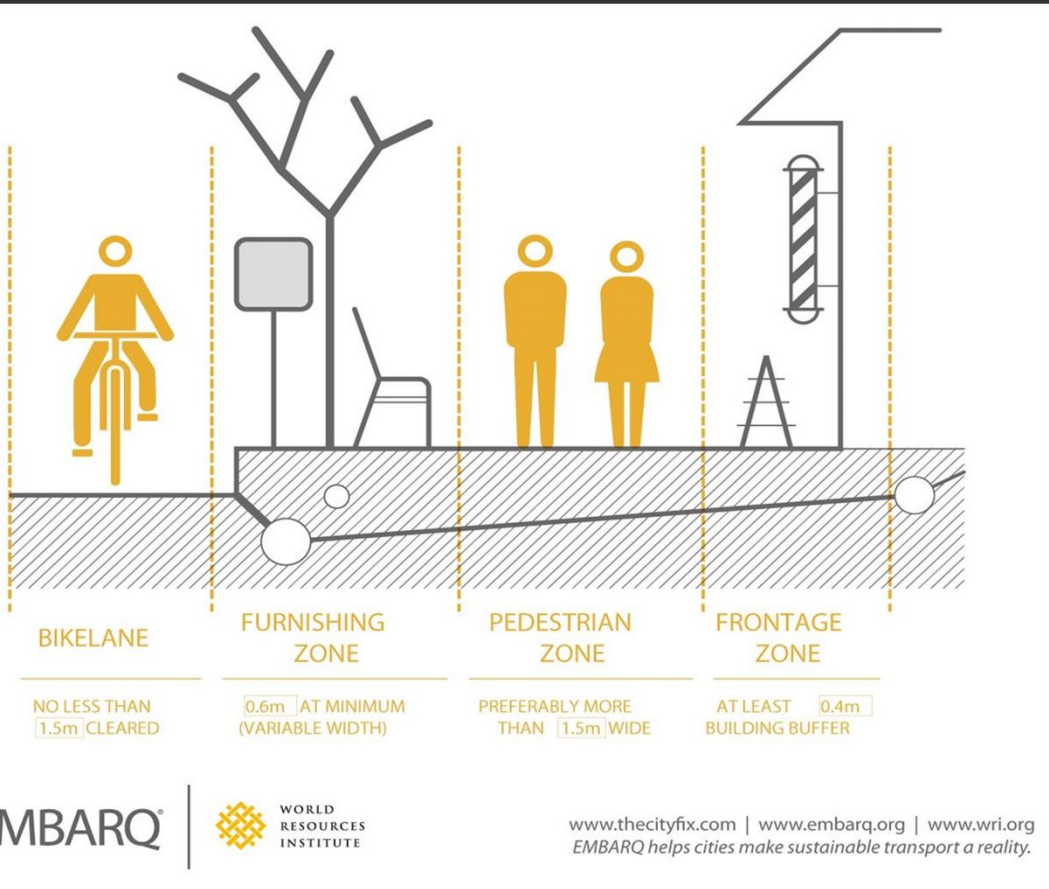

Araç yoluna göre düzenlenmiş tasarımlarla **yoğun-karma kullanım (compact)** alanları o planlanan tasarımlar arasında büyük farklar bulunmaktadır.

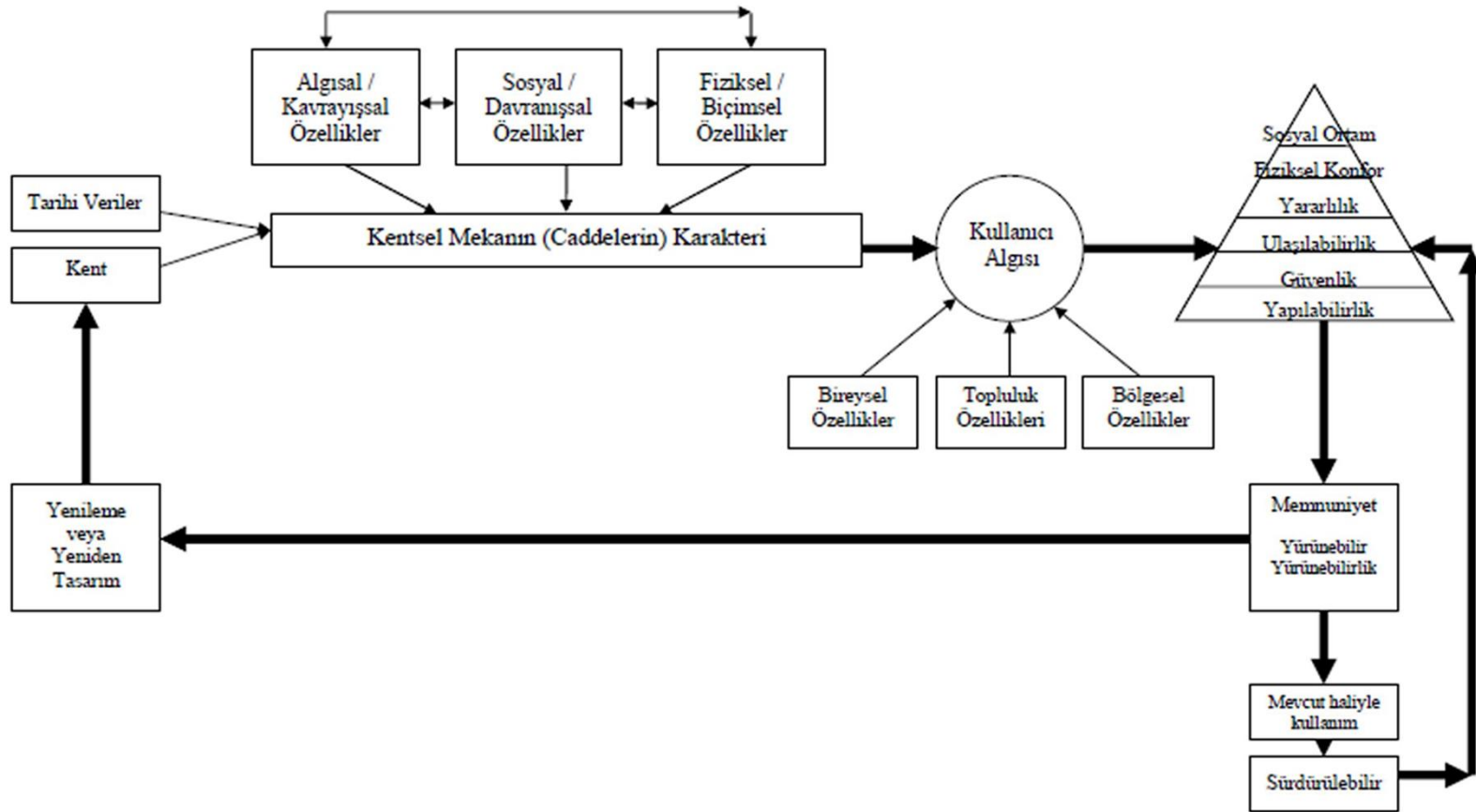

Genişlik, kaldırım döşeme, peyzaj düzenleme, tasarım ve aydınlatma dahil olmak üzere **yol kalitesi**;

❖ Sokak tasarımı, yapılı çevrenin görsel ilgi, şeffaflık, mekansal tanımlama, peyzaj ve genel keşfedilebilirlik de dahil olmak üzere **yol bağlamı**.

KENTSEL MEKANIN KARAKTERİNİ ‘YÜRÜNEBİLİRLİK’ BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

Şekil 5.1 : Kentsel Mekanın (Caddelerin) karakterini Yürünebilirlik bağlamında incelemeye yönelik genel model.